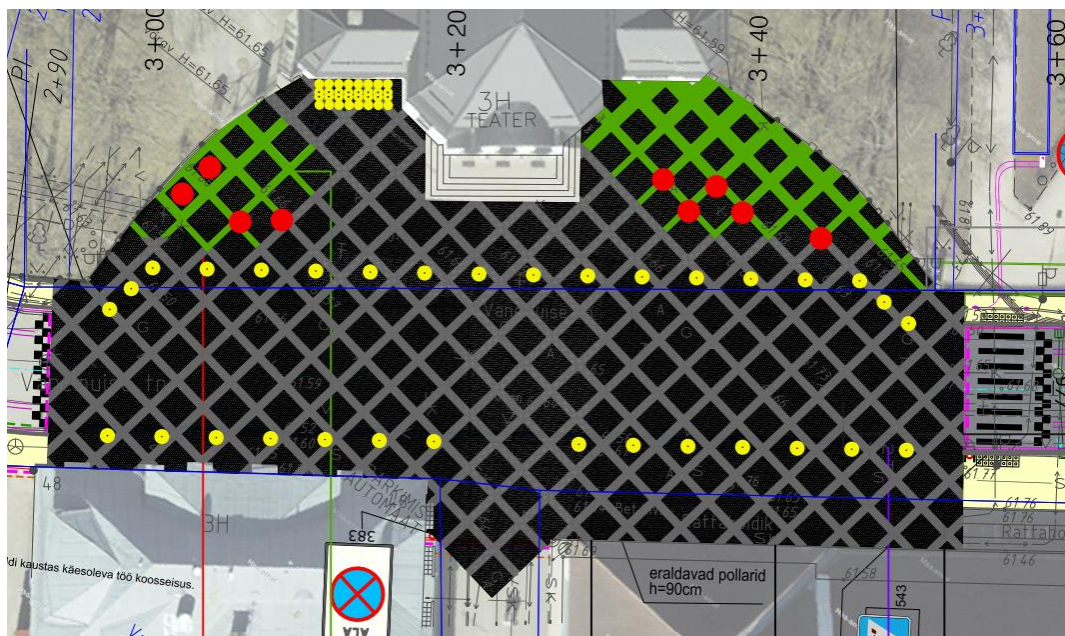

Vanemuise tänava kergliiklustee põhiprojekt. Lisa 3. Maastikuarhitektuur.

Tartu linn Tartu linn

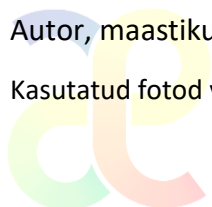
Töö nr: 1903KP3

Tellija: Tinter-Projekt OÜ

Projekti juht, autor, volitatud maastikuarhitekt: Heiki Kalberg

Autor, maastikuarhitekt: Merle Karro-Kalberg

Kasutatud fotod viitamise korral viidatud materjalid, mitteviitamise korral autorite fotod.

Sisukord

1.	Sissejuhatus.....	5
1.1.	Töö ülesehitus.....	5
1.2.	Kujunduspõhimõte	5
2.	Projektlahendus	6
2.1.	Katendimaterjalid kõnniteedel	6
2.1.1.	Kõnnitee plaadid 300x300x60 must	6
2.1.2.	Täringukivi 60x60x60 must.....	6
2.1.3.	Taktilplaadid 300x300x60.....	6
2.2.	Katendimaterjalid Vanemuse väikese maja väljakul ja Uueturu tänaval.....	7
2.2.1.	Vanemuse väikese maja väljaku paigutus	7
2.2.2.	Uueturu tänav.....	8
2.2.3.	Täringukivi 70x70x70.....	9
2.2.4.	Klinkertellis 100x200x71.....	10
2.2.5.	Raamatukoguesised betoonplaadid 500x500	10
2.3.	Rohttaimed	10
2.3.1.	Kastik-stepirohi (<i>Stipa calamagrostis</i>) (taimed 1)	11
2.3.2.	Tihe sinikõrs 'Standing Ovation' (<i>Schizachyrium scoparium</i> 'Standing Ovation') (taimed 2) 11	
2.3.3.	Harilik lubikas (<i>Sesleria caerulea</i>) (taimed 3)	12
2.3.4.	Muru ja sibullilled (taimed 4)	12
2.4.	Väikevormid.....	13
2.4.1.	Pink Timpan	13
2.4.2.	Pollar Piip.....	14
2.4.3.	Jalgrattahoidja Kaar	16
2.5.	Autorijärelevalve ja konsultatsioonid ehituse käigus	16
3.	Joonised.....	17

1. Sissejuhatus

1.1. Töö ülesehitus

Maastikuarhitektuuri osa on tehtud Tinter-Projekt OÜ poolt koostatava Vanemuse tänava kergliiklustee põhiprojekti (edaspidi Osa 1) juurde. Töö koostamise aluseks on olnud Roadplan OÜ poolt koostatud poolt koostatud tänava eskiisprojekt, millele maastikuarhitektuurse osa koostas samuti AB Artes Terrae OÜ.

Maastikuarhitektuuri osaga on lahendatud väljakuala Vanemuse väikese maja juures, tänava katendite kujunduslik lahendus, ristmike piirkonna katendilahendused, väikevormid ja haljastus. Maastikuarhitektuuri osa ei anna katendite lõiked, need tulevad teede inseneriosast. Projektjoonised on esitatud mõõtkavas 1:250-le, töö- ja ladumisjooniste koostamiseks on dgn-failist võimalik võtta detailsem lahendus väiksemas mõõtkavas.

1.2. Kujunduspõhimõte

Märksõnad: dekoratiivsus, ruudumuster, tumedad toonid (must ja tumehall), jagatud ruumi tähistamine sarnase ruudustikumustrilise sillutisega (klinkertellis ja graniitkivi).

Vanemuse tänava maamärgid on kahtlemata Vanemuse teatri, mille järgi tänav on ka nimetatud, kaks hoonet. Tänav ümberkavandamise maastikuarhitektuuri osa võti peitub eelkõige Vanemuse teatri väikses majas (Vanemuse 45a). Kogu lahendus (materjalide ja rütmide valik) lähtub teatrimaja esise väljaku kujundusideest. Vanemuse väikese maja ette on kavandatud üle kõnnitee ja sõidutee ühes tasapinnas ruudustriga väljak. See ulatub Vanemuse teatrimaja eest Tartu ülikooli Vanemuse 46 õppehoone ja M. Reiniku koolihooneni. Kogu tänava ulatuses on kasutatud sarnast ruudu motiivi.

Vanemuse teatri väike maja (Vanemuse 45a) on juugendstiilis, lopsaka ja silmapaistva dekooriga heledates toonides hoone. Et seda rõhutada ja esile tõsta on hoone taust – väljak – kavandatud tumedates toonides materjalidest. Selle põhimõtte järgi joonduvad ka ülejäänud tänava materjali toonid.

Vanemuse väike maja fassaadirütm on selgelt vertikaalne. Selle tasakaalustamiseks on teatri esine väljak ruudustriline. Ruut on läbiv kujund ka ülejäänud tänava ulatuses: ruudukujulised tänavaplaadid ja ruudukujuline graniidist täringukivi eraldusribadel. Graniidist täringukivi nii väljakul kui kogu tänava eraldusribal annab tänavale kogupikkuse ulatuses ühtse ilme.

Väljaku teatrihoone poolses osas muutub väljaku ruudustikumuster vähehaaval väiksemaks (n-ö mureneb) ja ruutude vahelisele alale tekib istutusalaadega peenar. Ruutude vahele tekivad väiksemad ruumid. See on vajalik väljakule dünaamilisuse ja vaheldusrikkuse toomiseks. Ühtlasi aitab see maja esise väljaku lõhkuda väiksemateks privaatsemateks kildudeks, ruumiks, kus on hea enne etendusele minemist jalga puhata või vaheajal värsket õhku hingata. Lisaks taimestikule on väljakule kavandatud ka valgustatud pinkidega istumiskohad.

Sarnane muster ning materjalid korduvad ka tänava teisel jagatud ruumi põhimõttega kavandatud alal: taskus, mis jääb Ülikooli tänava ning Küüni tänava vahele. Ka siin on taksod, autod, jalgratturid ja jalakäijad viidud ühele tasandile ning sillutatud teatri väljakule sarnaselt ruudustatud musta klinkertellige ning tumeda graniitkiviga.

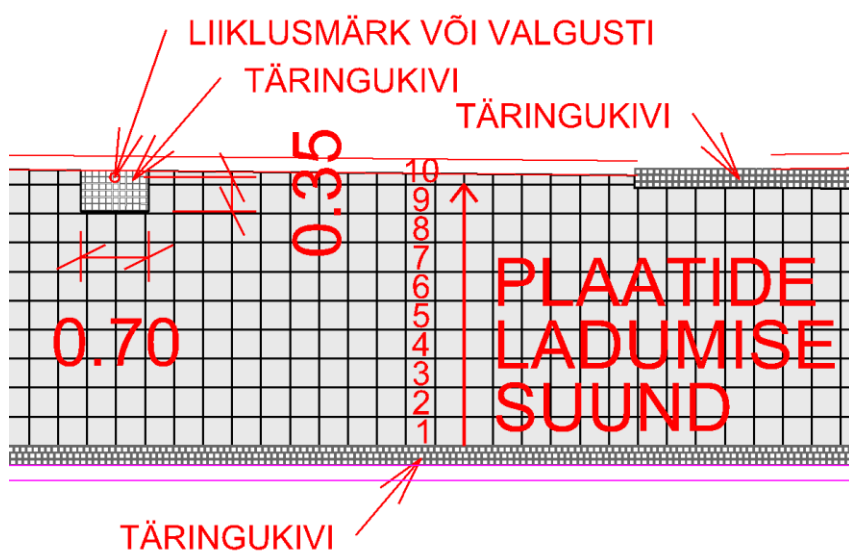

2. Projektlahendus

2.1. Katendimaterjalid kõnniteedel

2.1.1. Kõnnitee plaadid 300x300x60 must

Kõnniteel liikumisosas kasutada musta betoonplaati mõõdus 300x300x60. Plaadi ladumist alustada sõiduteepoolsest servast (NB! Sõidutee servas on kolm rida täringukivi), lõiked teha hoonete/ piirete/ krundi piiride poolses servas. Joonistel on esitatud plaadistust ristmike piirkonnas ja mujal detailsemat lahendamist vajavates kohtades detailse lahendusena 1:1-le, mujal on esitatud muustrina – st muustrina esitatul võib olla erinevusi allolevast põhimõttest, aluseks võtta allesitatud (Skeem 1) põhimõte. Küsimuste korral konsulteerida projekti autoriga.

Skeem 1. Katendi ladumise põhimõtteline skeem.

2.1.2. Täringukivi 60x60x60 must

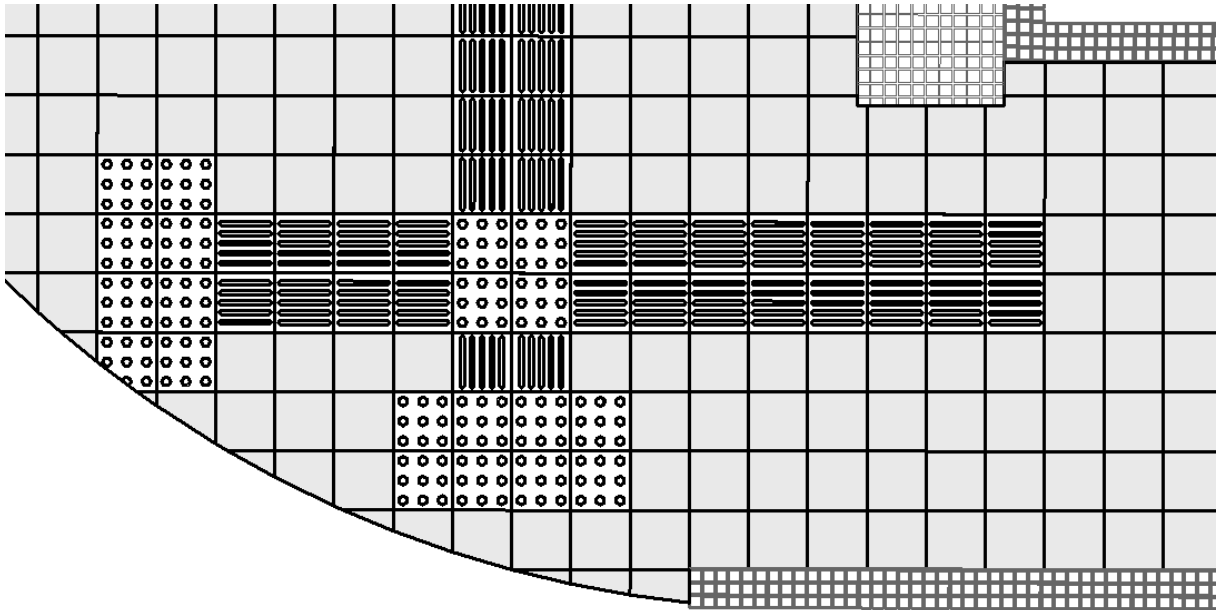
Käesolevas peatükis on musta graniidist 60x60x60 mm murtud pinnaga täringukivi kasutus.

Kõnnitee sõiduteepoolsesse serva paigaldada äärekiviga paralleelset kolm rida täringukivi. Kõnnitee hoone poolsesse serva paigalda paralleelset üldjuhul (on joonistel esitatud erandeid) kolm rida musta täringukivi. Liiklusmärkide, fooride ja tänavavalgustusmastide jalandite ümber paigaldada täringukivist nelinurgad põhimõttel, et jalandi keskpunkti 35 cm ulatuses liikuvale suunale on täringukiviga töödeldud ala, vt ka Skeem 1.

2.1.3. Taktiilplaadid 300x300x60

Nägemispuudega inimeste suunamiseks ja hoiatamiseks on ristmike piirkonnas kasutatud betoonist plaate. Suunavate (vallidega) ja hoiatavate (nuppudega) plaatide asetus on esitatud joonistel, põhimõte alloleval skeemil.

Skeem 2. Suunavate ja hoiatavate taktiliitplaadide paigutus ristmiku piirkonnas.

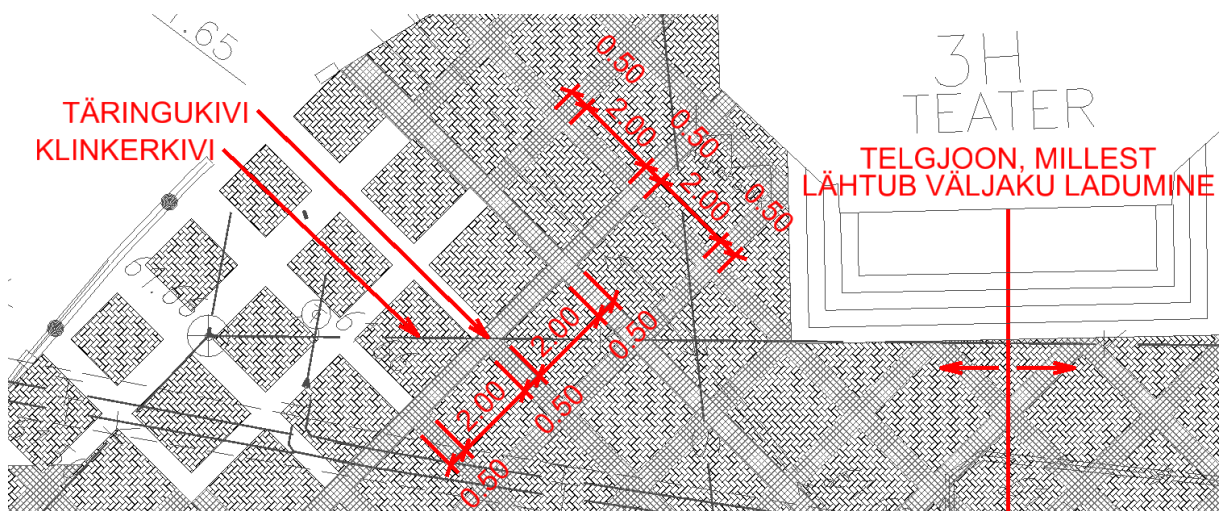
Plaadi mõõdud 300x300x60 mm. Võimalusel eelistada valget betoonplaati, lubatud ka hallid.

Analoogtoodete valimisel on oluline on kivi mõõt oleks sama ümbritsevate kõnniteeplaatidega, kasutada ei tohi ümbritsevatest plaatidest erinevas mõõdus plaate.

2.2. Katendimaterjalid Vanemuise väikese maja väljakul ja Uueturu tänaval

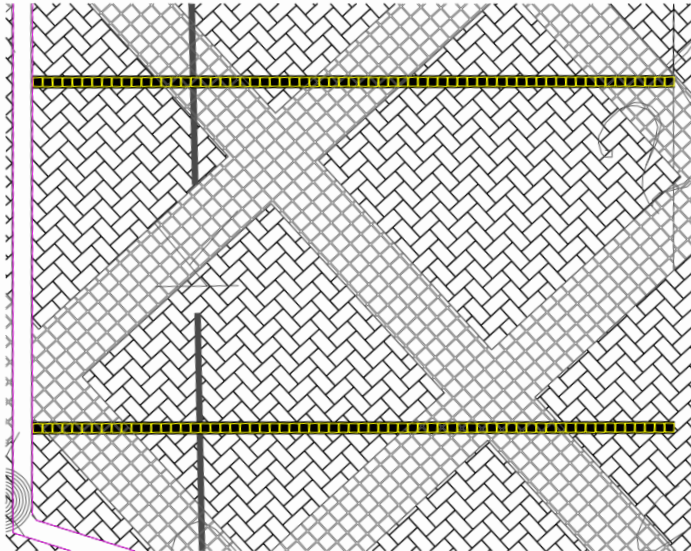
2.2.1. Vanemuise väikese maja väljaku paigutus

Vanemuise väikese maja platsi esine kivilaotis lähtub uksest algavast telgjoonest Riia tänava suunal, vt Skeem 4. Kogu väljak on kaetud mustast klinkertellisest kahe meetrise küljepikkusega ruudustikuga, ruute eraldab poole meetri laiune mustast graniidist täringukividest riba, vt Skeem 3.

Skeem 3. Vanemuise väikese maja väljaku kivilaotise mõõdud.

Parkimis- ja peatumiskohad Uueturu tänaval tähistada 70x70x70 mm valge lõigatud ja põletatud täringukiviga. Täringukivi lõigata klinkersillutise sisse ning graniitkivi sisse – st jätkuma peab üldine ümbritsevate kivide muster, must graniitkivi tuleb lõigata kolmnurkseteks tükkideks, klinkerkivi kolmnurkseteks ja viie nurgaga tükkideks.

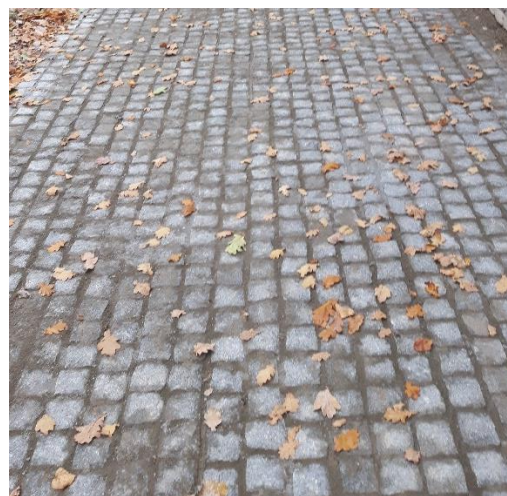
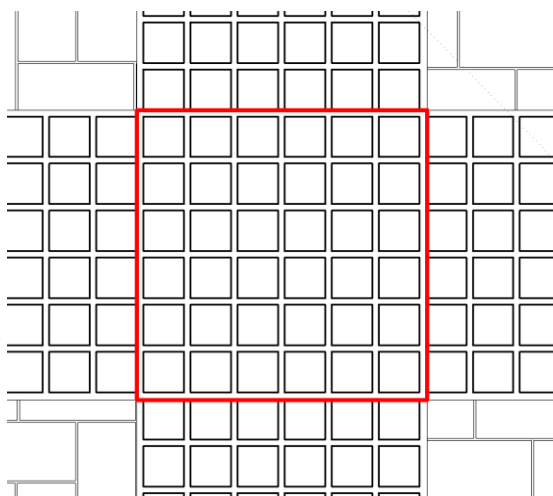

Skeem 6. Vasakul parkimiskohtade tähistus valgete graniitkividega, paremal näide, kuidas eri nurga all lõikuvate täringukivi ridade korral panna lõikumiskohtadesse kolmnurksed täringukivid.

2.2.3. Täringukivi 70x70x70

Ruutude eraldamiseks kasutada 70x70x70 mm musta lõigatud ja põletatud graniidist täringukivi.

Kivid tuleb laduda sirgete ridadena, ristumiskohtades peavad moodustuma korrektsed sümmeetrilised ruudud (ridade koosseisus võib kivide arv muutuda, kuid ristumiskoht peab olema korrektne).

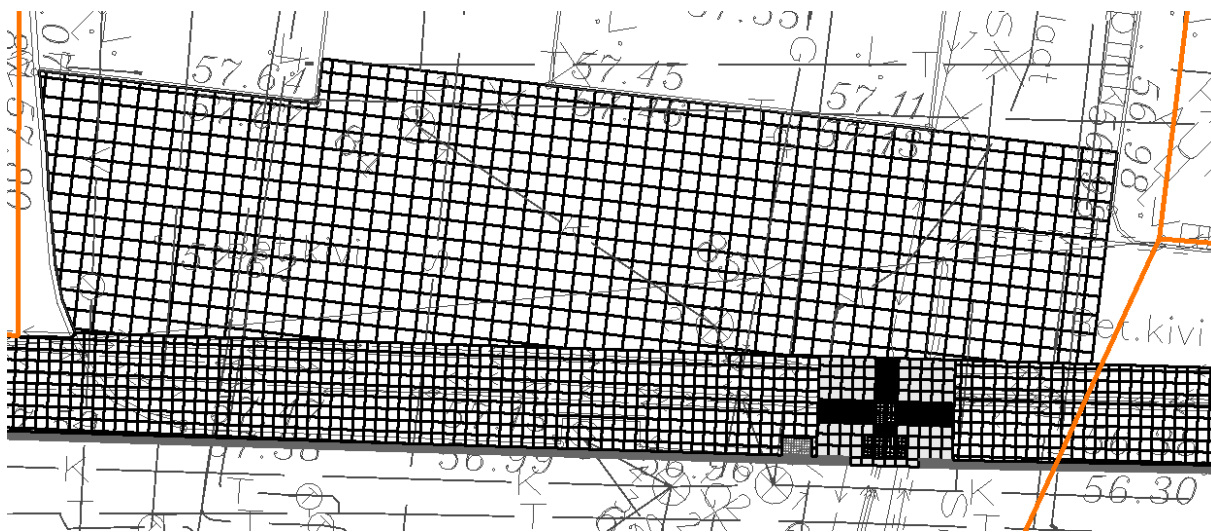
Skeem 7. Vasakul täringukivi asetis sirgete ristumiskohas, paremal sirged kiviread, kus ridades on erinev kivide arv.

2.2.4. Klinkertellis 100x200x71

Ruutude siseselt kasutada 100x200x71 mm musta siledat klinkertellist. Kasutada kas Grafiit sile või Dresden (2019. a aprilli alguse seisuga on tootjalt sõnum, et Grafiiti ei pruugi enne sügist saada, seetõttu on alternatiiviks Dresden). Klinkertellis laduda kalasabaseotises.

2.2.5. Raamatukoguesised betoonplaadid 500x500

Tartu Ülikooli raamatukogu esisega piirneval alal paigaldada hallid 500x500 (kõrgus vähemalt 55) mm betoonplaadid. Ladumismustri puhul lähtuda olemasolevast mustrist jätkates olemasolevaid vuugiridasid. Lõikumisel tänavaäärse kõnniteega tuleb plaadid lõigata. NB! Joonisel esitatud mustrina, joonisel pole vuugikohad täpsed.

Skeem 8. Raamatukoguesised betoonplaadid.

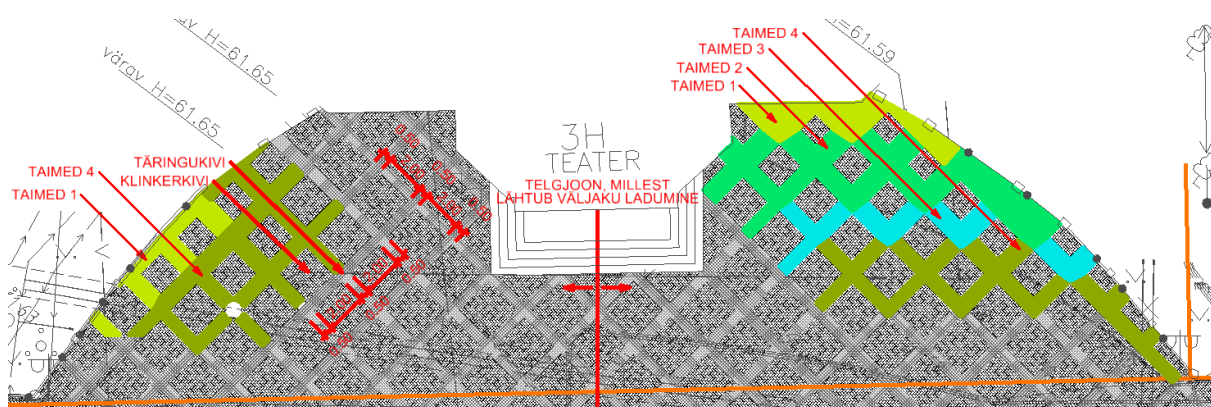
2.3. Rohttaimed

Teatresine väljak on jagatud nelja eri istutustsooni (toodud skeemil 8). Istutusaladel on eri kõrgusega taimed: teatrimaja ees kõrgemad, mida teatrimajast eemale, seda madalamaks muutub ka taimestik. Istutusala „Taimed 1“ on kõige kõrgematele taimedele, „Taimed 4“ kõige madalamatele.

Istutusalale „Taimed 1“, „Taimed 2“ ja „Taimed 4“ tuua spetsiaalne kasvumuld: vett hästi läbi laskev toitainerikas parasniiske aiavuld. Istutusalale „Taimed 3“ tuua toitainevaene muld. Kasvumulla paksus istutusaladel on 30 cm.

Taimed istutada nii sügavale, et taime juur on mullaga kaetud. Taime istutamiseks tuleb kaevata nii suur auk, et taimed juured sellesse vabalt ära mahuks.

Istutusjärgselt kasta. Esimesel kahel aastal rohida istutusalad 1, 2 ja 3 korra mai ja juuli kuu jooksul umbrohuvabaks.

Skeem 9. Eriliigiliste taimegruppide paigutus Vanemuse väikese maja väljakul.

2.3.1. Kastik-stepirohi (*Stipa calamagrostis*) (taimed 1)

Kokku on selle taimega kaetud ala 19 m². Taimede istutuskaugus 50 cm, kivireaga piirnevad taimed istutada ca 10 cm kaugusele, mitte 25 cm kaugusele. Kokku on 84 taime (pindalast lähtuvalt 76*1,1) kogu istutusala peale.

Foto 1. Kastik-stepirohi (*Stipa calamagrostis*), foto lehelt
<http://juhanipuukool.ee/et/genres/stepirohud/?sort=title>.

Väljaku haljastuse kõige kõrgem rinne. Kõrgus 100...110...120 cm. Tugeva kasvuga puhmikuline. Eelistab päikeselist kasvukohta, põuaperioodil tuleb kasta. Rohelised, kitsad lehed ja püstised õisikud on atraktiivsed sügisel ja talvel. Aastatega muutub järjest kaunimaks. Vähenõudlik. Varakevadel tuleb 10 cm peale tagasi lõigata.

2.3.2. Tihe sinikörs 'Standing Ovation' (*Schizachyrium scoparium* 'Standing Ovation') (taimed 2)

Kokku on selle taimega kaetud ala 33 m². Taimede istutuskaugus 50 cm, kivireaga piirnevad taimed istutada ca 10 cm kaugusele, mitte 25 cm kaugusele. See teeb 145 taime (pindalast lähtuvalt 132*1,1) kogu istutusala peale.

Foto 2. Tihe sinikõrs 'Standing Ovation' (*Schizachyrium scoparium* 'Standing Ovation'), foto lehelt <http://www.helga.ee/et/taimeaed-hinnakiri/pusililled/schizachyrium-scoparium-standing-ovation-tihe-sini>.

Kõrgus 90...120 cm. Rohekassinine kuni lillakas lehestik. Hõbedased õisikud suve lõpus, ilus sügisvärv. Täispäikeseline kasvukoht, talub hästi kuumust ja niiskust. Vähenõudlik mullastiku suhtes.

2.3.3. Harilik lubikas (*Sesleria caerulea*) (taimed 3)

Kokku on selle taimega kaetud ala 14 m². Taimede istutuskaugus 25 cm, kivireaga piirnevad taimed istutada ca 7 cm kaugusele, mitte 25 cm kaugusele. See teeb 247 taime (pindalast lähtuvalt 224*1,1) kogu istutusala peale.

Foto 3. Harilik lubikas (*Sesleria caerulea*), foto lehelt <http://juhanipuukool.ee/et/product/harilik-lubikas/>.

Kõrgus 20...40 cm. Madala kasvuga puhmikuline. Hõredalt mätsajas, lehed pealtpoolt sinakad. Õisikud on dekoratiivsed ümmargused tähkõisikud. Õitseb mais.

2.3.4. Muru ja sibullilled (taimed 4)

Kokku on selle taimega kaetud ala 46 m².

Eesti murude murusegu valge ristikuga. Selle sees kevadised sibullilled:

- harilik kobarahüatsint (*Musca botryoides*): kõrgus keskmiselt 20...25 cm. Istutada sügisel. Istutussügavus 10-15 cm. Istutuskaugus 20 cm. Kogu istutusala peale 1150 taime;

- kevadine krookus (*Crocus vernus*) (lillad sordid: 'Flower Record', 'Remembrance'): kõrgus 10 cm. Istutada sügisel. Istutussügavus 5-10 cm. Istutuskaugus 20 cm. Kogu istustusala peale 1150 taime;
- kevadine märtsikelluke (*Leucojum vernum*): kõrgus kuni 25 cm. Istutada sügisel. Istutussügavus 10-15 cm. Istutuskaugus 30 cm. Kogu istustusala peale 511 taime.

Foto 4. Muru valge ristikuga, foto lehelt <https://maakodu.delfi.ee/news/maakodu/aed/valge-ristik-kas-muru-volu-voi-valu?id=73830253>.

Foto 5. harilik kobarhüatsint (*Musca botryoides*), kevadine krookus (*Crocus vernus*), kevadine märtsikelluke (*Leucojum vernum*), fotod lehelt <https://sibullilled.ee/arhiiv/2006/>, <https://www.kekkila.ee/kekkila-taimeraamat/krookus/>, <http://hobiaed.hiiumaa.ee/sibullilled/muud-sibullilled/kevadine-martsikelluke/>.

2.4. Väikevormid

2.4.1. Pink Timpan

Foto 6. Pink Timpan, foto lehelt <https://keha3.ee/timpan/>.

Timpani pingid (kõik ühesed, kokku 14 tk) paigaldada järgmiselt:

- Vanemuse väikese maja väljakule – kaheksa tk, valged, valgustusega;

- Vanemuise tn 28 Midrimaa lasteaia ette – kaks tk, valged, valgustiga;
- Vanemuise kontserdimajast kesklinna poole – neli tükki paaridena valged, valgustiga (II ehitusetapp).

Midrimaa lasteaia ees on vajalik krundi sisesel alal kõnniteeplaatide paigaldamine.

Vanemuise kontserdimaja läheduses on vajalik valgustite aluse pinna vertikaalne ettevalmistus, et pingid oleksid horisontaalsed, lähestikku olevatel pingipaaridel on üks pink teisest kõrgemalt tulenevalt reljeefist. Detailne kinnituslahendus esitada tööjoonisena ja kooskõlastada maastikuarhitektuurse osa autoriga.

Tooteleht on saadaval <https://keha3.ee/static/Timpan.pdf>.

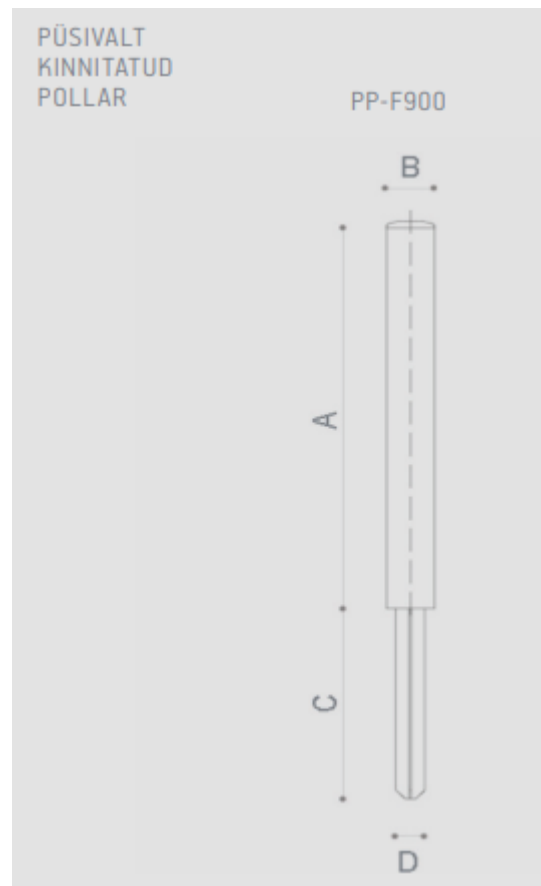
Kui on soov kasutada analoogtooteid tuleb need kooskõlastada ehitushanke käigus. Analoogetoode peab olema vormilt sarnane ja võimaldama seestvalgustust. Ühel pingil peab saama istuda mitu inimest ning tooted peavad olema olnud varasemalt Eestis avalikus ruumis kasutuses. Pink Timpan on valitud lisaks kasutusotstarbele (istumine) ka selle välimuse (disaini) tõttu – ka analoogne toode peab oma disainiväärtust, mitte ainult kasutusotstarbelist väärtust.

2.4.2. Pollar Piip

Pollar Piip PP-F900 (Extery) paigaldada järgmiselt:

- Vanemuise väikese maja väljakule – 32 tk, sh helkuriga kaheksa tk;
- krundiga Pepleri tn 12 piirnevalt – 19 tk, sh helkuriga neli tk;
- Tartu Ülikooli raamatukogu platsiga piirnevalt – 17 tk, sh helkuriga neli tk (II ehitusetapp);
- Vanemuise kontserdimajast kesklinna poole taksopeatuse alale – 16 tk, sh helkuriga kolm tk (II ehitusetapp).

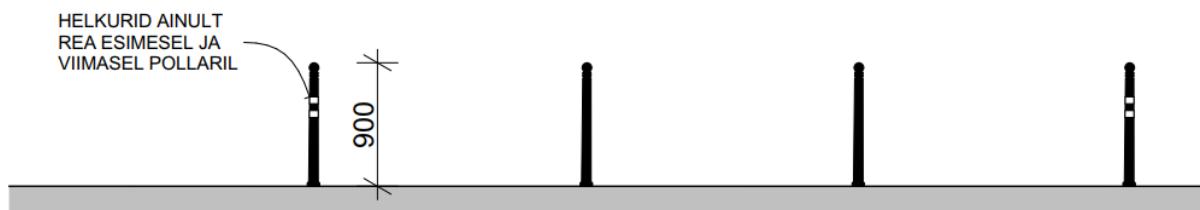

Toode	Tootekood	A	B	C	D
PIIP Püsivalt kinnitatud	PP-F900	900	Ø 102	350	Ø 50

Foto 7. Pollari Piip näidis ja iseloomustavad andmed, foto ja skeem kodulehelt <http://extery.com/wp-content/uploads/2018/04/Piip-fikseeritud-pollar.pdf>.

Helkurkleebiseks paigaldada esimestel ja viimastel pollaritel valge helkurkile, asukohad vt joonistelt.

Skeem 10. Helkurkleebiste paigaldamise põhimõte, väljavõte juhisest "Juhised Tartu kesklinna, vanalinna ja miljööalade piirkonnas tänava inventari valimiseks".

Metallosad peavad olema kuumtsingitud ja pulbervärvitud (värvitoon must, RAL 9005), värvkatte püsivusaeg M (5-15 aastat). Välikeskkonda jäävad kinnitusvahendid ja detailid peavad vastama keskkonnaklassile C3; pinnasesse jäävad detailid klassile C4. Metallkonstruktsioonide värvimiseks vajalike materjalide ja värvi valikul arvestada standardi EVS-EN ISO 12944 klassi C3. Tooted paigaldada vastavalt tootja paigaldusjuhisele.

Kui on soov kasutada analoogtooteid tuleb need kooskõlastada ehitushanke käigus. Analoogtoode peab olema vormilt sarnane – oma lakoonilisusega sobituma kogu tänava ulatuses olevate erinevate ajastute hoonetega ning hoidma tänava tervikkujunduse ühtset joont.

2.4.3. Jalgrattahoidja Kaar

Vanemuise väikese maja juurde paigaldada kaheksa jalgrattahoidjat Kaar 300, kokku 16 jalgrattale. Jalgrattahoidjate asukoht on esitatud joonisel.

Toode	Tootekood	A	B	C	D
Kaar 300	K300	900	300	500	50

Foto 8. Jalgrattahoidja Kaar näidis ja iseloomustavad andmed, foto ja skeem kodulehelt <http://extery.com/tooted/linnamoobli-elementid/kaar-300/>

Metallosad peavad olema kuumtsingitud ja pulbervärvitud (värvitoon must, RAL 9005), värvkatte püsivusaeg M (5-15 aastat). Välikeskkonda jäävad kinnitusvahendid ja detailid peavad vastama keskkonnaklassile C3; pinnasesse jäävad detailid klassile C4. Metallkonstruktsioonide värvimiseks vajalike materjalide ja värvi valikul arvestada standardi EVS-EN ISO 12944 klassi C3. Tooted paigaldada vastavalt tootja paigaldusjuhisele.

Kui on soov kasutada analoogtooteid tuleb need kooskõlastada ehitushanke käigus. Analoogetoode peab olema vormilt sarnane.

2.5. Autorijärelevalve ja konsultatsioonid ehituse käigus

Projekti maastikuarhitektuurne osa on AutÕS kohane autoriõigusega teos. Võimalikud muudatused projektlahenduses (sh võimalike analoogsete toodete kooskõlastamine) või vajalikud täpsustused tööjooniste koostamiseks kooskõlastada projekti autoriga ehitustööde käigus tellitava konsultatsiooniga. Konsultatsiooni maksumus (ajapõhine arvetsus) leppida kokku ehitushanke käigus, konsultatsiooni läbiviimiseks sõlmida leping.

3. Joonised

Joonis 1 – Lõik 1: Vaksali tn – Vanemuise tn 54

Joonis 2 – Lõik 2: Vanemuise tn 54 – Vanemuise tn 42

Joonis 3 – Lõik 3: Vanemuise tn 42 – Akadeemia tn

Joonis 4 – Lõik 4: Akadeemia tn – Vanemuise kontserdimaja

Joonis 5 – Lõik 5: Vanemuise kontserdimaja – Küüni tänav

